

پایداری عناصر اقلیمی در معماری سنتی شهر دامغان (اقلیم گرم و خشک)

مرتضی قنبری^{۱*}، سید حسین معصومی^۲، غلامحسین ناصری^۳

ghanbari_796@yahoo.com

^۱دانشجوی کارشناسی ارشد معماری دانشگاه آزاد واحد دامغان

hossainviva@yahoo.com

^۲دانشجوی کارشناسی ارشد معماری دانشگاه آزاد واحد دامغان

naseri_8224@yahoo.com

^۳عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد واحد دامغان رشته معماری

چکیده

در این مقاله تلاش شده است تا پس از مروری بر مبدأ و منشأ مفهوم پایداری، توصیف آن و شناخت کاربرد مفاهیم پایداری در معماری، به بررسی و تحلیل معماری سنتی شهر دامغان در اقلیم گرم و خشک بپردازیم. روش تحقیق در این مقاله به دو صورت کتابخانه ای و میدانی خواهد بود و در نهایت با روش تطبیقی، معماری پایدار و معماری سنتی شهر دامغان در اقلیم گرم و خشک را مقایسه خواهیم نمود. و نتیجه خواهیم گرفت که معماری سنتی شهر دامغان نمونه یک معماری پایدار میباشد و می تواند به عنوان یک الگوی مناسب جهت پایداری در معماری ایران مطرح شود.

همچنین رشد فزاینده جمعیت جهان و در نتیجه آن، شهر نشینی منجر به مصرف بیش از حد انرژی بویژه انرژی فسیلی، گرم شدن تدریجی زمین، آلودگی و تخریب محیط زیست، و به مخاطره افتادن زیست بوم و ادامه حیات در کره زمین شده است، که باعث اتلاف بیش از حد انرژی فسیلی شده و به همین دلیل باعث شده تا محققین در تدارک انواع دیگر انرژیها (انرژی های پاک، تجدید پذیر) برای جایگزین انرژی فسیلی باشند. امروزه به نظر می رسد که توسعه پایدار و مفاهیم آن به خوبی با اهداف و مقاصد معماری و شهرسازی نوین سازگار بوده و می تواند به عنوان عامل موثر جهت تحقق اهداف پایداری مطرح شود.

واژه های کلیدی :

پایداری ، اقلیم گرم و خشک ، معماری سنتی، مصالح بومی، دامغان

۱ - مقدمه :

(۱-۱) مفهوم توسعه پایدار :

مفهوم اصلی توسعه پایدار متشکل از بحث های برگرفته از دانش اکولوژی، اقتصاد، مردم شناسی، جامعه شناسی و روانشناسی و کامپیوتر است. توسعه پایدار را می توان مدیریت بهره برداری متناسب و معقول از منابع در نظر گرفت بطوری که ضمن برطرف کردن نیازهای نسل کنونی نیاز نسل های آتی نیز منظور گردد.

واژه پایدار از ریشه کلمه لاتین " سابتینر " گرفته شده است و بمعنی بالاتر نگهداشتن و یا از پایه و زیر بنا نگهداشتن است. هر جامعه بایستی از پایه توسط کارکنان حال و آینده اش پشتیبانی شود و برخی از مکانها در سایه ترکیبی معنی دار از خصوصیات فریکی و فرهنگی و معنوی، مردم را به پشتیبانی و مراقبت از اجتماع بر می انگیزانند. این مکانها در واقع همان مکانهایی هستند که پایداری در آنها به بهترین وجه ممکن شکل گرفته است.

از مفهوم توسعه پایدار که مرکب از دو واژه توسعه و پایدار می باشد تحاریف متعدد ارائه شده است. به مفهوم بیهوده شرایط زیست انسانی در ابعاد گوناگون محیطی، اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، سیاسی، کالبدی در نظر گرفت، واژه " پایدار " نیز می تواند دلالت بر تداوم شرایط زیست مذکور داشته باشد. به عبارت دیگر، توسعه یعنی بی ثباتی و تغییر و پایدار یعنی اعتقاد به تعادل. بنابراین مفهوم تلفیقی توسعه پایدار، توسعه را مدنظر دارد که در آن تامین مستمر نیازها و رضایت مندی افراد با افزایش کیفیت زندگی انسانها همراه داشت.

مفهوم توسعه پایدار به معنی ارائه راه حلهایی است که بتواند از بروز مسائل همچون نابودی منابع طبیعی، تخریب اکوسیستمی ها، آلودگی، افزایش بی رویه جمعیت، رواج بی عدالتی و پایین آمدن کیفیت زندگی انسانها جلوگیری کند. (لشکری، الهام، خلیج، مهرشاد،

۱۳۹۰، ص ۱۲ الی ۱۵)